

Sinds het nieuwe archeologiedecreet is bovengronds bouwen afhankelijk van wat er onder de grond zit. De tijd dat je met een bouwvergunning in de hand elke open plek kon afgraven en bebouwen, is definitief voorbij. Op de Linkerscheldeoever kost een nieuw logistiek bedrijventerrein vijf miljoen euro extra vanwege verplichte archeologische opgravingen. 'Je kan je afvragen of de verhouding juist zit.'

BOVEN

Archeologische vondsten in de Waaslandhaven doen Maatschappij Linkerscheldeoever pijn

JANINE MEIJER

← ONDER

Wie vanuit Antwerpen de expresweg naar zee neemt, ziet na een kwartier rijden ter hoogte van de afrit 10 Vrasene aan zijn rechterhand een paar blauwe en groene containers midden in een weiland staan. Als je niet beter weet, rij je er achteloos aan voorbij. Maar kenners weten dat hier een van de belangrijkste Vlaamse archeologische opgravingen van de laatste jaren plaatsvindt.

Behalve de containers is er ook een groot houten afdak. Daaronder staat een tiental mensen gekleed in gele waterdichte pakken. Aan de ene kant een stapel blauwe vierkante bakken van 50 centimeter op 50 centimeter met zand. Aan de andere kant een spoelmachine. Geroutineerd legen de archeologen de bakken met zand in de spoelmachine, duwen de klep naar beneden en wachten een paar tellen. Daarna trekken ze de klep weer omhoog en kijken verwachtingsvol naar wat er op het raster is overgebleven. Een ongeïfend oog ziet alleen een paar minuscule kiezeltjes of scherfjes. Archeologe Inger Woltinge en haar collega's van het studie bureau voor Bouwhistorie, Archeologie en Cultuurhistorie (BAAC) herkennen stukjes vuursteen van tien- tot twaalfduizend jaar oud.

'De stukjes vuursteen stammen uit de steentijd, het mesolithicum en in mindere mate het neolithicum', legt Inger uit. 'Het mesolithicum of de middensteentijd is de periode na de laatste ijstijd waarin jagers en verzamelaars leefden. Het neolithicum is de jonge steentijd, toen landbouw in opkomst was. Deze artefacten hebben dus heel erg lang in de grond gelegen. Veel ander materiaal dan vuursteen en verbrande plantenresten of bot vinden we hier jammer genoeg niet. Door de hoge zuurtegraad in zandgronden blijven organische materialen niet lang bewaard. Enkel wanneer ze verbrand zijn, vinden we ze terug. Het veen dat bovenop de zandrug is gegroeid, kan een conserverende werking hebben, maar helaas is de veenvorming veel later begonnen dan de periode waarin de jagers-verzamelaars hier zaten. De vergankelijke materialen waren toen al grotendeels verloren gegaan.'

Unieke informatie

Inger neemt ons mee naar de keet die dienst doet als kantine. Op tafel liggen brooddozen en staan thermosflessen. Aan de muur hangen grondtekeningen van het gebied. We bevinden ons in het vierkant dat wordt gevormd door de Verrebroekstraat, de Schoorhavenweg, de Paardenkerkhofstraat en de expresweg. In dit gebied wil de ontwikkelaar Maatschappij Linkerscheldeoever (MLSO) de westelijke fase van een nieuw logistiek bedrijventerrein bouwen: Logistiek Park Waasland (LPW). Het archeologisch vooronderzoek voorafgaand aan de bouw aanvraag bevestigde het vermoeden dat er interessant materiaal in de grond zou kunnen zitten. De bouw van het LPW werd daarom met bijna drie jaar opgeschort. Maatschappij Linkerscheldeoever nam het commerciële archeologiebedrijf BAAC in de arm om de verplichte archeologische werken uit te voeren.

'Dit gebied is 70 hectare groot', gaat Inger verder. 'Tijdens het archeologisch vooronderzoek werd 36 hectare interessant bevonden. Het is niet haalbaar om zo'n groot gebied af te graven. Daarom is er in samenspraak met het agentschap Onroerend Erfgoed zo'n zes hectare geselecteerd voor waardering, die werd uitgevoerd in 2016. Daarvan wordt dit jaar één hectare volledig afgegraven. In dat gebied halen we 95.000 bakken met zand uit de grond die allemaal door de spoelmachine worden gehaald. We onderzoeken het residu op sporen van de steentijd.'

'Kijk', wijst Inger op een grondtekening, 'we groeven in de prospectiefase om de anderhalve meter een vakje van 50 op 50 cm uit. Als daar archeologisch interessant materiaal in bleek te zitten, selecteerden we een gebied rond die vakjes voor nader onderzoek. Hoe donkerder de vakjes op het plan, hoe meer materiaal het zeefresidu bevatte. Behalve stukjes vuursteen en verbrande hazelnootdoppen hebben we ook antropogene sporen zoals kuilen gevonden. De opgravingen kunnen ons unieke informatie verschaffen over onze prehistorische voorouders.'